

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ТУРИСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Галина Сорокіна

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

В останні десятиліття туристська індустрія стала однією з пріоритетних галузей світового господарства. З кожним роком збільшується кількість туристів, мотивація яких найрізноманітніша. Це й пізнання природи, і прагнення до підвищення культурного рівня, і задоволення пізнавальних інтересів, міжнародного спілкування, пізнання міжнародних культур тощо. Очевидно, що із зростанням кількості мандрівників розширюється спектр їхніх потреб. Результатом цього процесу є розвиток туристської галузі (поява нових видів туризму, збільшення кількості туристських підприємств та ін.). У цих умовах функціонування туристського ринку гострою й актуальною проблемою є якісна підготовка туристських кадрів, професійно придатних до різноманітних видів туристської діяльності. Оскільки в наш час усе більш актуальними стають природоорієнтовані види туризму, важливою характеристикою сучасного фахівця є його екологічна підготовка.

„Туристська інфраструктура повинна бути побудована, а туристська діяльність спрямована на захист природної спадщини, створеної екосистемою землі, і сприяти збереженню багатой біологічної системи природи. Туризм, пов'язаний з природою, та екотуризм визнані найсприятливішими сферами збагачення й тому вимагають обережного та стриманого ставлення до використання всіляких природних благ” [3; 349].

Ураховуючи, що ступінь негативного антропогенного впливу в процесі туристської діяльності залежить не лише від екологічної компетентності фахівця з туризму, але й від екологічної вихованості туристів, однією з вимог до сучасної туристської освіти, на нашу думку, має бути формування в майбутніх фахівців професійної готовності до екологічного виховання туристів у процесі подо-

рожей. Екологічне виховання особливо актуальне для молодого покоління, оскільки світогляд школярів ще формується й може зазнавати позитивних трансформацій.

У сучасній педагогічній науці достатньо активно вивчають різноманітні аспекти туристської діяльності й туристської освіти. Цими проблемами займалися: М.М. Галицька, О.Ю. Дмитрук, А.І. Зорін, І.В. Зорін, І.А. Зязюн, В.О. Квартальний, М.М. Кисельов, Л.В. Кнодель, А.П. Конох, Л.Б. Лук'янова, О.О. Любицева, О.О. Фастовець, В.К. Федорченко та ін.

Одним із завдань нашого дослідження є вивчення проблеми фахової підготовки у сфері туризму в контексті екологічного виховання учнів. У цьому зв'язку ми розглянули зміст туристської освіти в аспекті екологічної підготовки студентів. Для цього було проаналізовано навчальні плани спеціальності „Туризм” щодо потенційних можливостей для екологічної підготовки майбутніх фахівців та розглянуто навчальні програми дисциплін.

У процесі роботи ми ознайомилися з навчальними планами кількох вищих навчальних закладів України, у яких готують туристські кадри. Аналіз цих документів засвідчив, що ВНЗ мають власні концепції туристської освіти й різні потенційні можливості для формування професійної готовності туристських кадрів до екологічного виховання учнів.

У кожному ВНЗ вивчають предмет „Екологія” або „Основи екології”, який забезпечує майбутніх фахівців екологічними знаннями. У цій дисципліні сконцентровано увагу на здатності регенерувати природні ресурси, потенційно використовувати їх для туристських цілей. По суті це єдиний предмет, зміст якого спрямовано на поглиблення й доповнення екологічних знань, здобутих у школі, отримання інформації про природні комплекси як цілісні природні утворення, які представлено взаємопов'язаними природними об'єктами.

Усі інші дисципліни, які вивчають на туристських спеціальностях, лише тією чи тією мірою висвітлюють екологічний аспект туристської діяльності. Наприклад, у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка в процесі професійної підготовки

значну вагу приділяють вивченню географічних дисциплін, що, на нашу думку, цілком виправдано, оскільки географічні знання є фундаментальною базою туристської освіти. У цьому ВНЗ значна частина предметів має у своєму змісті теми або питання екологічної спрямованості, що сприяє подальшій екологізації.

Важливе значення для формування професійної готовності майбутніх фахівців до екологічного виховання школярів має передбачена на першому курсі польова практика з активного та спортивно-оздоровчого туризму, метою якої є закріплення знань, отриманих під час теоретичного вивчення дисципліни, забезпечення майбутніх фахівців необхідним обсягом умінь і навичок у галузі організації активного туризму для різних категорій населення, розвиток та поглиблення професійних якостей, створення інформаційної технологічної бази для формування фахівця туристської галузі. У процесі практики виділено шість годин на вивчення теми „Охорона природи в туристських подорожах”.

У Київському національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова студенти також проходять гарну географічну підготовку, а всі географічні дисципліни різною мірою екологізовані. У цьому ВНЗ значну увагу приділено педагогічній і психологічній підготовці студентів, що має важливе значення для здійснення туристськими кадрами екологічного виховання дітей у процесі подорожей.

У Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка студенти вивчають дисципліни „Екологічний туризм”, „Дитячий туризм”, у межах яких можлива підготовка майбутніх фахівців до екологічного виховання юних туристів. На першому курсі, як і в КНУ імені Тараса Шевченка, студенти проходять практику зі спортивного туризму, у процесі якої здобувають практичні навички з охорони природного середовища в процесі туристської діяльності.

У курсі „Спортивний туризм”, що вивчають у більшості ВНЗ, які готують туристські кадри, виділено тему „Охорона природи під час туристських подорожей” [2]. У рамках дисципліни „Екологічний туризм” студенти вивчають тему „Екотуристська освіта”, опра-

цьовуючи яку, ознайомлюються з конструктивно-географічними й дидактичними основами спеціальної підготовки менеджера екологічного туризму, основними напрямками спеціальної екологічної освіти й т. ін. [1].

Таким чином, на підставі результатів наукового дослідження констатуємо, що формування професійної готовності фахівців туристської галузі до екологічного виховання молодих туристів у процесі туристської діяльності актуально й необхідно. Кожен ВНЗ, який готує туристські кадри, має різні потенційні можливості для підготовки екологічно компетентних туристських кадрів. Однак сучасні фахівці туристської галузі не підготовлені до здійснення екологічного виховання молоді в процесі туристської діяльності. У цьому зв'язку необхідно розробити таку модель підготовки фахівців з туризму, яка б задовольняла вимоги сучасного туристського ринку в аспекті екологічно безпечної туристської діяльності й забезпечувала готовність туристських кадрів до екологічного виховання туристів.

Література:

1. Дмитрук О. Ю. Екотуризм : навч. посіб. / О. Ю. Дмитрук, С. В. Дмитрук. – К. : Альтапрес, 2009. – 358 с.
2. Дмитрук О. Ю. Спортивно-оздоровчий туризм : навч. посіб. / О. Ю. Дмитрук, Ю. В. Щур. – К. : Альтапрес, 2008. – 280 с.
3. Сакур Л. В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира : монография / Л. В. Сакур. – К. : МАУП, 2004. – 399с.